

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра документознавства і музейної справи

ЗАВЕРЖЕННЯ
Директор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутингу,
проф. Гаврилюк С. В.

Програма № 22 від 17.10.2018 р.

ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

ЕТНОЛОГІЯ

підготовки бакалавра

спеціальності 014 «Середня освіта» (Історія)
освітньої програми «Історія, правознавство»

спеціальності 032 «Історія та археологія»
освітньої програми «Історія, європеїстика, археологія»

Луцьк – 2018

Програма навчальної дисципліни «ЕТНОЛОГІЯ» підготовки бакалавра, галузі знань 01 «Освіта», спеціальності 014 «Середня освіта» (Історія), за освітньою програмою «Історія, правознавство»; галузі знань 03 «Гуманітарні науки», спеціальності 032 «Історія та археологія», за освітньою програмою «Історія, європеїстика, археологія».

“18” вересня, 2018 р. – 18 с.

Розробники: Надольська В. В., доцент кафедри документознавства і музейної справи, к.і.н., доцент.

Рецензент: Кучинко М. М., професор кафедри археології, давньої та середньовічної історії України, д.і.н., професор.

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри документознавства і музейної справи

протокол № 2 від 18 вересня 2018 р.

Завідувач кафедри: (Бондаренко Г. В.).

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету історії, політології та національної безпеки

протокол № 2 від 25. 09 . 2018 р.

Голова науково-методичної комісії факультету (Шваб А. Г.).

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Денна форма навчання	Галузь знань 01 «Освіта» 03 «Гуманітарні науки»	Нормативна
Кількість годин/кредитів 120/4	Спеціальність 014 «Середня освіта» (Історія) 032 «Історія та археологія»	Рік підготовки 2 Семестр 3-й
ІНДЗ: є	Освітня програма «Історія, правознавство» «Історія, європейстика, археологія»	Лекції 36 год.
		Практичні (семінари) 36 год.
	Лабораторні ____ год.	
	Самостійна робота 40 год.	
	Освітній ступінь бакалавр	Консультації 8 год.
		Форма контролю: залік

Найменування показників	Галузь знань, напрям спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Заочна форма навчання	Галузь знань 01 «Освіта»	Нормативна
Кількість годин/кредитів 120/4	Спеціальність 014 «Середня освіта» (Історія)	Рік підготовки 3-й Семестр 5-й
ІНДЗ: є	Освітня програма «Історія, правознавство»	Лекції 10 год.
		Практичні (семінари) 10 год.
	Лабораторні ____ год.	
	Самостійна робота 86 год.	
	Освітній ступінь бакалавр	Консультації 14 год.
		Форма контролю: екзамен

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Дисципліна «Етнологія» належить до переліку нормативних навчальних дисциплін підготовки бакалаврів за спеціальністю 014 «Середня освіта» (Історія), освітньою програмою «Історія, правознавство»; спеціальністю 032 «Історія та археологія», освітньою програмою

«Історія, європеїстика, археологія». Вона спрямована на: ознайомлення студентів з традиційною культурою народів світу, формами їх господарської діяльності, соціальної організації, сімейно-шлюбних відносин; вивчення закономірностей етнічного розвитку народів, механізмів їх етногенетичної і етнокультурної взаємодії; оволодіння методикою етнологічних досліджень, методологією систематики і типології, аналізу досліджуваних наукою етнічних процесів і явищ для їх результативного та кваліфікованого самостійного практичного використання у гуманітаристиці.

Мета навчальної дисципліни: підготовка майбутніх істориків до використання отриманих знань та умінь у майбутній професійній діяльності; формування системних знань про розвиток і складники традиційно-побутової культури народів світу, самотність і самоцінність культурної спадщини кожної з етнічних спільнот та практичних навичок їх використання в історичній та інших гуманітарних науках, навчально-виховному процесі закладів освіти; формування навичок здійснення самостійної дослідницької діяльності; розвиток мотивації студентів до професійного самовдосконалення в напрямі використання найновіших досягнень сучасної вітчизняної і зарубіжної етнологічної науки.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Етнологія» є: засвоєння студентами вузлових питань етнології, закономірностей етнічного розвитку народів, механізмів їх етногенетичної і етнокультурної взаємодії; оволодіння методикою етнологічних досліджень, методологією систематики і типології, аналізу досліджуваних наукою етнічних процесів і явищ.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти повинні оволодіти наступними компетенціями:

Бакалавр повинен знати: історію етнологічної науки, школи й напрями в етнології, теорії етносу та етнічності, спеціальні й загальнонаукові методи етнології, вузлові проблеми етнологічного дослідження, класифікації народів світу, концепції етогенезу, історичні зміни етнічного складу та риси господарсько-культурного розвитку населення історико-етнографічних провінцій, типологію етнічних процесів, етнічні процеси об'єднавчого та роз'єднавчого характеру, форми і способи міжетнічної комунікації, причини етнічних конфліктів і принципи їх регулювання та розв'язання.

Бакалавр повинен вміти: визначати базові поняття етнології; аналізувати теорії етносу і етнічності; застосовувати методіку етнологічних досліджень; класифікувати етнічні спільноти, здійснювати їх етнографічний опис; аналізувати вузлові проблеми етогенезу та етнічної історії народів світу, характеризувати матеріальну і духовну культуру етносів, визначати особливості їх соціальної організації та сімейно-шлюбних відносин; використовувати етнографічні

матеріали для здійснення історичних реконструкцій, проведення міждисциплінарних досліджень; критично осмислювати сучасні проблеми етнічної сфери буття суспільства.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Історія етнології. Народи Австралії, Океанії, Африки і Америки.

Тема 1. Предмет і завдання етнології.

Система етнологічних знань. Етнологія за кордоном (фольксунде, фолькеркунде, культурна антропологія, соціальна антропологія). Об'єкт і предмет дослідження науки. Вузлові проблеми етнологічного дослідження. Спеціальні і загальнонаукові методи етнології. Джерела та сфера їх використання. Етнологія в системі гуманітарних наук: взаємозв'язок та взаємовплив. Суміжні з етнологією дисципліни. Етнологічні субдисципліни. Основні категорії та поняття етнології. Організація та функціонування етнологічної науки. Етнографічні музеї світу. Етнографічні, етнологічні, антропологічні товариства та асоціації.

Теорія етносу (дуалістична, інформаційна, компонентна). Етнікос і етносоціальний організм. Теорія етносу Л.Гумільова. Проблема етнічності за кордоном (примордіалізм, ситуаціонізм, конструктивізм). Етнічні процеси об'єднувчого та роз'єднувчого характеру.

Етнологічне світобачення та його вплив на формування світогляду людини. Кодекс професійної етики антрополога, етнографа, етнолога.

Тема 2. Історія етнологічної науки.

Поняття школи і напряму в етнології. Етап накопичення етнографічних знань. Становлення етнології як науки. Міфологічна школа в етнології (Я. і В. Грімми, А. Кун, М. Мюллер та ін.). Еволюціонізм – як перша класична школа в етнології. Основні напрями та ідеї еволюціоністської школи та її представники (Дж. Мак-Леннан, Е. Тайлор, Дж. Фрезер, А.Бастіан, Л.-Г.Морган та ін.). Дифузійнізм: етапи формування, методологічні засади, основні напрями (Ф. Ратцель, Л. Фробеніус, Ф. Гребнер, К. Уіслер, К. Кребер, Е. Сепір, Т. Хейєрдал та ін.). Американська історична школа про взаємозв'язки між народами і культурами (Ф. Боас, А. Кребер, К. Уіслер та ін.). Структуралізм – теорія про упорядкований взаємозв'язок між окремими соціальними інститутами (концепція А. Р. Радкліфф-Брауна; К. Леві-Строс та його “Структурна антропологія”; особливості структуралізму в США). Фройдизм та його структури, неофройдистська теорія національного характеру. Функціоналізм – вивчення функцій суспільних інститутів (Б. Малиновський); німецький, американський, французький варіанти функціоналізму. Радянська етнологічна школа: методологічні основи та напрями досліджень. Неоєволюціонізм, неофройдизм, крос-культурний аналіз, регіональна етнологія, “культура і особа”. Сучасні тенденції у розвитку зарубіжної етнології.

Тема 3. Етнос і етнічність як базові категорії сучасної етнології.

Поняття «етнос» та його еволюція. Теорії етносу (дуалістична, інформаційна, компонентна). Теорія етносу Ю. Бромлея. Етнікос і етносоціальний організм. Історичні типи етносів. Біосферна теорія етносу Л. Гумільова.

Поняття «етнічність». Проблема етнічності за кордоном (примордіалізм, ситуаціонізм, конструктивізм). Етнічні процеси об'єднувчого та роз'єднувчого характеру.

Тема 4. Класифікації народів світу.

Географічна класифікація та її роль у вивченні народів світу. Підходи до виділення географічних регіонів. Антропологічна класифікація. Критерії та таксони антропологічної класифікації. Класифікація народів за господарсько-культурними типами, її критерії. Поділ народів світу за релігійною належністю. Принципи релігійної класифікації. Найдавніші форми релігійних вірувань. Політеїстичні і монотеїстичні релігії. Світові і локальні релігії. Географія релігій. Етнолінгвістична класифікація та її роль в етнологічних дослідженнях. Мова і концепції її походження. Таксони етнолінгвістичної класифікації. Мовні родини, їх склад та розміщення. Ареальна класифікація. Підходи до виділення історико-етнографічних регіонів.

Тема 5. Народи Австралії та Океанії.

Історико-культурне районування Австралії і Океанії. Етногенез і етнічна історія народів Австралії та Океанії. Колонізація регіону та її наслідки. Формування сучасного етнічного складу населення.

Народи Австралії і Тасманії. Етнолінгвістична класифікація. Привласнювальний ГКТ як основа господарства. Матеріальна культура. Суспільна організація (плем'я, фратрія, рід, шлюбні класи, локальні групи). Духовна культура. Сучасне становище австралійських аборигенів. Англо-австралійці та їх культурна специфіка.

Народи Меланезії. Меланезійські та папуаські мови. Ручне підсічно-вогневе землеробство, морське рибальство, ремесла. Матеріальна культура. Общинно-родова організація на стадії розпаду (племена, общини, чоловічі будинки, чоловічі союзи, соціальна диференціація). Духовна культура (мана, анінізм, магія, культ предків). Декоративне мистецтво, музика, танці. Особливості культури і побуту папуасів Нової Гвінеї, канаків Нової Каледонії, фіджійців. Сучасне становище меланезійців.

Народи Полінезії. Мови. Господарство та матеріальна культура (ручне землеробство, рибальство, ремесла, розвиток мореплавства). Суспільна організація (станово-кастовий поділ, велика патріархальна сім'я, ранньокласові держави). Духовна культура (мана, табу, політеїзм, писемність острова Пасхи, народна творчість). Особливості культури населення Гавайських островів, маорійців Нової Зеландії. Сучасні етнічні процеси в регіоні.

Народи Мікронезії. Мовна приналежність. Господарство і матеріальна культура. Розпад трудових общин. Становий поділ. Культ предків. Піктографічна писемність на островах Палау. Традиції та інновації у Західній та Східній Мікронезії.

Тема 6. Народи Африки.

Загальна характеристика африканського континенту. Історико-географічне та історико-культурне районування. Етнолінгвістичний склад населення (афразійська, нігеро-кордофанська, ніло-сахарська, койсанська, австронезійська, індоєвропейська мовні родини).

Етнічна історія: Африка як прабатьківщина людства; провідна роль стародавнього Єгипту в історії Африки; вплив античної культури на народи Північної і Північно-Східної Африки. Особливості етнічної історії народів Західної Тропічної, Центральної і Південної Африки після висихання Сахари. Міграції бантумовних народів та їх вплив на зміни етнічної структури населення. Арабські завоювання VII–XI ст., вплив арабської культури на культури місцевого населення. Середньовічні держави. Вплив європейської колонізації на формування сучасного етнічного складу населення.

Особливості традиційно-побутової культури народів Північної, Північно-Східної, Західної Тропічної, Центральної, Східної і Південної Африки. Койсанські народи, пігмеї та населення Мадагаскару. Сучасні етнічні процеси у Африці.

Тема 7. Народи Америки.

Історія заселення американських материків із Північно-Східної Азії. Антропологічні особливості корінного населення материка. Мови – індіанські та індоєвропейські. Історія колонізації Центральної і Південної Америки іспанськими, португальськими конкістадорами в XV – XVI ст. Виникнення англійських, голландських, французьких, російських поселень у Північній Америці в XV – XVII ст. Самобутня культура корінних жителів Америки до європейської колонізації і зміни, що відбулися після неї.

Формування сучасного етнічного складу населення Америки. Особливості колонізації Північної та Південної Америки. Ввезення рабів із Африки. Роль індіанського, іспанського, португальського, португальського, негритянського та інших компонентів у формуванні сучасного етнічного складу населення. Його расові та лінгвістичні особливості. Складові етнічної структури поліетнічних держав Америки. Сучасні етнічні процеси.

Присвоювальні господарсько-культурні типи Америки: арктичні мисливці та рибалки; індіанці північно-західного узбережжя та Алеутських о-вів; племена лісових мисливців: індіанці прерій (степових областей Північної Америки) та пампи (степових областей Південної Америки); збирачі і мисливці Каліфорнії; вогнеземельці.

Землеробські господарсько-культурні типи. Землероби східних та південно-східних районів Північної Америки; землероби північно-західних областей Північної Америки. Землеробські племена Південної Америки (араукани, каріби, араваки, тупі-гуарані та ін.).

Державні утворення Центральної і Південної Америки. Держава ацтеків. Міста-держави майя. Держава інків. Державні утворення чибча-муїсків.

Змістовий модуль 2. Народи Євразії.

Тема 8. Народи Азії.

Загальна характеристика азіатського материка та його народів. Історико-етнографічні області Азії.

Народи Західної (Передньої) Азії. Концепції етногенезу народів регіону. Основні етапи етнічної історії. Сучасний етнічний склад і держави Західної Азії. Господарство. Особливості матеріальної та духовної культури народів Західної Азії. Вірування і релігія. Сім'я та соціальні відносини. Сучасні етнічні процеси в регіоні.

Народи Південної Азії. Етнічна структура населення Південної Азії. Проблеми походження дравідських та арійських народів. Основні етапи етнічної історії населення регіону. Мови. Основні господарсько-культурні типи. Матеріальна культура. Сім'я і суспільний лад. Традиції духовної культури. Особливості сучасних етнічних процесів в Південній Азії.

Народи Південно-Східної Азії. Етнічна характеристика народів регіону, їх мовні особливості. Країни Південно-Східної Азії. Основні етапи етнічної історії. Традиційні господарсько-культурні типи. Матеріальна культура. Форми сімейно-шлюбних та соціальних відносин. Духовна культура і народна творчість. Вірування і звичаї. Сучасні етнічні процеси в регіоні.

Народи Східної Азії. Етногенез і етнічна історія народів Японії, Китаю, Монголії, Південної та Північної Кореї. Етнолінгвістична класифікація народів регіону. Основні господарсько-культурні типи. Соціальна організація. Специфіка матеріальної та духовної культури народів Східної Азії. Роль релігії в історії народів регіону. Характеристика етнічних процесів.

Народи Середньої (Центральної) Азії. Країни регіону. Етногенез та основні етапи етнічної історії. Етнічний склад населення до монгольських завоювань. Особливості етнічних процесів у Середній Азії в умовах входження її до складу Російської імперії та Радянського Союзу. Сучасний етнічний склад населення. Господарсько-культурні типи. Суспільна організація. Матеріальна та духовна культура. Вірування і звичаї.

Народи Сибіру. Етногенез і етнічна історія народів Сибіру. Завоювання регіону Росією та його наслідки. Етнолінгвістична класифікація народів Сибіру. Сучасний етнічний склад

населення. Господарсько-культурні типи корінного населення Сибіру. Релігійно-міфологічні уявлення і релігійні культури аборигенів історико-етнографічної області. Традиційна суспільна організація. Сучасні етнічні процеси.

Тема 9. Народи Західної і Центральної Європи.

Етногенез і етнічна історія народів Західної і Центральної Європи. Давні індоєвропейці і доіндоєвропейські народи. Переміщення германських, слов'янських і кельтських племен. Велике переселення народів та його вплив на етнічні процеси. Формування сучасних народів Західної і Центральної Європи. Держави регіону. Етнолінгвістична класифікація і антропологічний склад. Історико-етнографічні області регіону: Середземноморська, Атлантична, Північно-Скандинавська і Центральноєвропейська. Регіональні особливості традиційно-побутової культури. Сучасні етнічні процеси у країнах Західної і Центральної Європи.

Тема 10. Народи Східної Європи.

Держави і народи. *Південні і західні слов'яни*. Концепція етногенезу слов'ян. Основні етапи етнічної історії. Господарство. Матеріальна і духовна культура. Суспільний і сімейний побут слов'ян. Особливості етнічних процесів у слов'ян.

Східнослов'янські народи. Українці, росіяни, білоруси. Сучасне розселення. Мови. Антропологічна характеристика. Формування східнослов'янських народів. Концепція етногенезу східних слов'ян. Господарство і традиційна матеріальна культура. Суспільне і сімейне життя. Духовна культура. Сучасні етнокультурні процеси.

Народи Прибалтики. Етнічний склад. Антропологічна характеристика. Мовні сім'ї: індоєвропейська і уральська. Етногенез і етнічна історія. Формування націй. Сучасний етнічний розвиток народів Прибалтики. Господарство і матеріальна культура. Суспільний і сімейний побут. Духовна культура.

Народи Урало-Поволжя. Етнічний склад. Антропологічні типи. Фінно-угорська група уральської мовної сім'ї і тюркська група алтайської мовної сім'ї. Етногенез і етнічна історія. Формування удмуртського народу. Формування марійців. Етногенез мордви. Проникнення тюрків у Середнє Поволжя, Волзька Булгарія. Формування чувашів. Походження поволзьких татар. Місцеве фінно-угорське населення. Кипчаки. Утворення Казанського ханства (XV ст.). Етногенез башкирів. Господарство і матеріальна культура. Суспільне і сімейне життя. Духовна культура.

Народи Півночі Східної Європи. Карели, вепси, комі, ненці, саами (лопарі). Європеїдна раса. Монголоїди (ненці). Уральська мовна сім'я, її групи. Етнічна історія. Заселення території в епоху мезоліту (12-10 тис. років тому). Лопарі – найдавніший народ регіону. Формування

карельських племен у I ст.н.е. Формування комі. Господарство і матеріальна культура. Суспільний лад. Духовна культура.

Народи Південного Заходу і Півдня Східної Європи. Молдавани. Антропологічний тип і мова. Формування молдавського народу. Основні і допоміжні заняття. Житло. Одяг. Народна творчість. Вірування. Гагаузи і їхня культура.

Тема 11. Народи Кавказу.

Держави і народи Північного Кавказу і Закавказзя. Мовні сім'ї: кавказька, алтайська, індоєвропейська. Етногенез і етнічна історія. Сучасний етнічний склад населення. Заняття, побут, матеріальна та духовна культура народів Кавказу. Суспільне життя та сімейні відносини. Релігійні вірування. Фольклор та мистецтво народів Кавказу. Сучасні етнічні процеси.

Тема 12. Українці.

Народи та етнічні групи України. Основні етапи формування етнічного складу населення України. Географічне розміщення етнічних груп в Україні. Історико-етнографічне районування України. Субетнічні та етнографічні групи українського народу. Концепції еногенезу та етнічна історія українців. Господарські традиції українців: історія та історико-етнографічне різноманіття; садиба та житло України: проблеми еволюції та типології; традиційний комплекс харчування українців; народний одяг та його знакові функції. Традиції української духовності (світоглядні уявлення та вірування, фольклор, народні знання, звичаї та обряди). Родина і громада. Сімейний і громадський побут. Український етнос за межами України.

Структура навчальної дисципліни (денна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ. (семін.)	Конс.	Сам. роб.	Консультації
1	2	3	4	6	7	8
Змістовий модуль 1. Історія етнології. Народи Австралії, Океанії, Африки і Америки						
Тема 1. Предмет і завдання етнології	4	2			2	
Тема 2. Історія етнологічної науки	8		4		4	
Тема 3. Етнос і етнічність як базові категорії сучасної етнології	10	2	2		4	2
Тема 4. Класифікації народів світу	4		2		2	
Тема 5. Народи Австралії та Океанії	8	4	2		2	
Тема 6. Народи Африки	14	4	4		4	2
Тема 7. Народи Америки	12	4	4		4	
Разом за змістовим модулем 1	60	16	18		22	4
Змістовий модуль 2. Народи Євразії						
Тема 8. Народи Азії	14	6	4		4	
Тема 9. Народи Західної і Центральної Європи	14	4	4		4	2
Тема 10. Народи Східної Європи	10	4	2		4	
Тема 11. Народи Кавказу	8	4	2		2	
Тема 12. Українці	14	2	6		4	2

Разом за змістовим модулем 2	60	20	18		18	4
Усього годин	120	36	36		40	8

Структура навчальної дисципліни (заочна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ. (семін.)	Конс.	Сам. роб.	Консуль- тації
1	2	3	4	6	7	8
Змістовий модуль 1. Історія етнології. Народи Австралії, Океанії, Африки і Америки						
Тема 1. Предмет і завдання етнології	8	2			6	
Тема 2. Історія етнологічної науки	10		2		6	2
Тема 3. Етнос і етнічність як базові категорії сучасної етнології	10	2			8	
Тема 4. Класифікації народів світу	8		2		6	
Тема 5. Народи Австралії та Океанії	10				8	2
Тема 6. Народи Африки	10				8	2
Тема 7. Народи Америки	10	2			8	
Разом за змістовим модулем 1	66	6	4		50	6
Змістовий модуль 2. Народи Євразії						
Тема 8. Народи Азії	12	2			8	2
Тема 9. Народи Західної і Центральної Європи	12		2		8	2
Тема 10. Народи Східної Європи	10		2		6	2
Тема 11. Народи Кавказу	6				6	
Тема 12. Українці	14	2	2		8	2
Разом за змістовим модулем 2	54	4	6		36	8
Усього годин	120	10	10		86	14

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

№ з/п	Питання	Кількість годин
1	Предмет і завдання етнології	2
2	Історія етнологічної науки	4
3	Етнос і етнічність як базові категорії сучасної етнології	4
4	Класифікації народів світу	2
5	Народи Австралії та Океанії	2
6	Народи Африки	4
7	Народи Америки	4
8	Народи Азії	4
9	Народи Західної і Центральної Європи	4
10	Народи Східної Європи	4
11	Народи Кавказу	2
12	Українці	4
	Разом	40

6. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ

1. У формі реферату (або презентації) дати етнографічну характеристику одному із народів світу за наступним планом: 1) етногенез та етнічна історія; 2) традиційне господарство і матеріальна культура; 3) традиційні суспільні відносини, сім'я і шлюб; 4) духовна культура. Реферат може містити ілюстративні додатки. У кінці виконаного завдання потрібно вказати опрацьовану літературу, перелік якої обов'язково повинен включати наукові публікації за останні три роки. Повнота висвітлення обраної теми визначатиме оцінку (максимально 10 балів).

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Дисципліна складається з двох змістових модулів та її вивчення передбачає виконання ІНДЗ. Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

1. Поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 30 балів);
2. Виконання ІНДЗ, які зараховуються у поточний контроль (максимум 10 балів);
3. Модульні контрольні роботи (максимум 60 балів).

Поточний контроль (мах = 40 балів)		Модульний контроль (мах = 60 балів)		Загальна кількість балів
Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3	
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	ІНДЗ	МКР 1	МКР 2
15 12 балів – підготовка і робота на семінарських заняттях (за результатами відповідей обраховується середньоарифметичний бал (додаються всі отримані оцінки, отримане число ділиться на кількість відповідей). 3 бали за систематичну підготовку до семінарських занять та активну участь у їх роботі (доповнення, виступи з повідомленнями,	15 12 балів – підготовка і робота на семінарських заняттях (за результатами відповідей обраховується середньоарифметичний бал (додаються всі отримані оцінки, отримане число ділиться на кількість відповідей). 3 бали за систематичну підготовку до семінарських занять та активну участь у їх роботі (доповнення, виступи з повідомленнями, рефератами,	10	30	30
				100

рефератами, рецензування відповідей і т. д.).	рецензування відповідей і т. д.).				
---	--------------------------------------	--	--	--	--

Оцінювання роботи студентів на семінарських заняттях за 12 бальною шкалою:

1–3 бали – незадовільна відповідь з конспектом або ксерокопіями;

4–6 балів – неповна відповідь на поставлене питання з конспектом без самостійного володіння матеріалом;

7–9 балів – повна відповідь, студент лише частково користується конспектом;

10–12 балів – самостійна, повна відповідь без використання конспекту, виявлене вміння аналізувати, порівнювати матеріал, робити висновки та узагальнення.

Формою проведення МКР є письмове тестування.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 – 81	Добре	
67 – 74	Задовільно	
60 – 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Борисенко В.К. Весільні обряди та звичаї на Україні. – К., 1988.
2. Борисенко В. Традиції і життєдіяльність етносу : На матеріалах святково-обрядової культури українців: Навч. посіб. / В. Борисенко. – К. : Унісерв, 2000.
3. Итс Р. Введение в этнографию / Итс Р. – Л. : Изд-во Ленинградского ун-та, 1974. – 158 с.
4. Лурье С. В. Историческая этнология : учеб. пособие для вузов / Лурье С. В. – М. : Аспект-Пресс, 1997. – 448 с.
5. Львова Э. С. Этнография Африки / Львова Э. С. – М. : Изд-во МГУ, 1984. – 244с. : ил.
6. Надольська В. В. Етнологія : термінологічно-понятійний довід. / В. В. Надольська ; Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, іст. ф-т. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2009. – 242 с.
7. Народы Австралии и Океании / под ред. С. А. Токарева, С. П. Толстова. – М. : Изд-во АН СССР, 1956. – 852 с. : ил. и карты.
8. Народы Америки / под ред. А. В. Ефимова, С. А. Токарева. – М. : Изд-во АН СССР, 1959. – Т. 1. – 672 с. : ил. и карты.

9. Народы Америки / под ред. А. Е. Ефимова, С. А. Токарева. – М. : Изд-во АН СССР, 1959. – Т. 2. – 670 с. : ил. и карты.
10. Народы Африки / под ред. Д. А. Ольдерогге, И. И. Потехина. – М. : Изд-во АН СССР, 1954. – 732 с. : ил. и карты.
11. Народы Восточной Азии / под ред. Н. Н. Чебоксарова и др. – М. ; Л. : Наука, 1965. – 1027 с. : ил. и карты.
12. Народы Европейской части СССР / под ред. В. А. Александрова и др. – М. : Наука, 1964. – Т. 1. – 984 с. : ил. и карты.
13. Народы Европейской части СССР / под ред. В. И. Белицер и др. – М. : Наука, 1964. – Т. 2. – 918 с. : ил. и карты.
14. Народы Зарубежной Европы / под ред. С. А. Токарева и др. – М. : Наука, 1965. – Т. 2. – 639 с. : ил. и карты.
15. Народы Зарубежной Европы / под ред. С. А. Токарева и Н. Н. Чебоксарова.– М. : Наука, 1964. – Т. 1. – 999 с. : ил. и карты.
16. Народы и религии мира : Энциклопедия / гл. ред. В. А. Тишков ; редкол. : О. Ю. Артемова, С. А. Арутюнов, А. Н. Кожановский, В. М. Макаревич (зам. гл. ред.), В. А. Попов, П. И. Пучков (зам. гл. ред.), Г. Ю. Ситнянский. – М. : Большая рос. энцикл., 1998. – 928 с. : ил.
17. Народы Кавказа / под ред. Б.А. Гарданова. – М. : Изд-во АН СССР, 1962. – Т. 2. – 684 с. : ил. и карты.
18. Народы Кавказа / под ред. М. О. Косвена. – М. : Изд-во АН СССР, 1960. – Т. 1. – 612 с. : ил. и карты.
19. Народы мира: Историко-этнографический справочник / гл. ред. Ю. В. Бромлей. – М. : Сов. энцикл., 1988. – 624 с.
20. Народы Передней Азии / под ред. Н. А. Кислякова, А. И. Першица. – М. : Изд-во АН СССР, 1957. – 615 с. : ил. и карты.
21. Народы Сибири / под ред. М. Г. Левина, Л. П. Потапова. – М. ; Л. : Изд-во АН СССР, 1956. – 1083 с. : ил. и карты.
22. Народы Средней Азии и Казахстана / под ред. С. П. Толстова, Т. А. Жданко. – М. : Изд-во АН СССР, 1962. – Т. 1. – 768 с. : ил. и карты.
23. Народы Средней Азии и Казахстана / под ред. С. П. Толстова, Т. А. Жданко. – М. : Изд-во АН СССР, 1963. – Т. 2. – 779 с. : ил. и карты.
24. Народы Юго-Восточной Азии / под ред. А. А. Губера, Ю. В. Маретина. – М. : Наука, 1966. – 762 с. : ил. и карты.

25. Народы Южной Азии / под ред. С. П. Толстова. – М. : Изд-во АН СССР, 1963. – 964 с. : ил. и карты.
26. Павлов С. В. Географія релігій : навч. посіб. / С. В. Павлов, К. В. Мезенцев, О. О. Любіцева. – К. : Артк, 1999. – 504 с.
27. Пономарьов А. П. Українська етнографія. Курс лекцій / Пономарьов А. П. – К. : Либідь, 1994. – 318 с.
28. Релігієзнавчий словник / за ред. А. Колодного і Б. Лобовика. – К. : Четверта хвиля, 1996. – 392 с.
29. Савчук Б. Українська етнологія. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2004.
30. Садохин А. П. Этнология : учебник для студ. вузов, обучающихся по гуманитар. спец. и направлениям подгот. / Садохин А. П. – М. : Гардарики, 2008. – 287 с.
31. Свод этнографических понятий и терминов. Материальная культура. – М. : Наука, 1989. – 224 с.
32. Социально-экономические отношения и соционормативная культура : [сборник / АН СССР, Ин-т этнографии им. Н. Н. Миклухо-Маклая, Академия наук ГДР, Центр. ин-т истории. Отдел этнографии и истории культуры] ; отв. ред.: А. И. Першиц, Д. Трайде. – М. : Наука, 1986. – 239 с.
33. Сергійчук В. Етнічні межі і державні кордони України. – К., 1996.
34. Тавадов Г. Т. Этнология : учебник / Тавадов Г. П. – М. : Проект, 2004. – 350 с.
35. Тиводар М. П. Етнологія : навч. посіб. для студ. іст. спец. вищ. навч. закл. / Михайло Тиводар. – Вид. 3-тє, виправл. і доповн. – Ужгород : Гражда, 2010. – 504 с.
36. Токарев С. А. История зарубежной этнографии : учеб. пособие для вузов по спец. «История» / Токарев С. А. – М. : Высш. шк., 1978. – 352 с.
37. Токарев С. А. Религия в истории народов мира / Токарев С. А. – М. : Политиздат, 1986. – 576 с.
38. Українська етнологія : навч. посіб. для студ. ВНЗ / В. К. Борисенко [та ін.] ; ред. В. К. Борисенко. – К. : Либідь, 2007. – 399 с. : ілюстр.
39. Українське народознавство: навч. посібн. / За ред. С.П. Павлюка. – 3-тє вид., виправлене. – К.: Знання, 2006.
40. Чебоксаров Н. Н. Народы, расы, культуры / Н. Н. Чебоксаров, И. А. Чебоксарова. – М. : Наука, 1985. – 256 с. : ил.; карты.
41. Этнография : [учеб. для ист. спец. вузов Ю. В. Бромлей, Г. Е. Марков, Г. И. Анохин и др.] / под ред. Ю. В. Бромлея и Г. Е. Маркова. – М. : Высш. шк., 1982. – 320 с. : ил.
42. Этнография и смежные дисциплины. Этнографические субдисциплины. Школы и направления. Методы / [АН СССР, Ин-т этнографии им. Н. Н. Миклухо-Маклая,

Академия наук ГДР, Центр. Ин-т истории. Отдел этнографии и истории культуры] ; отв. ред. М. В. Крюков, И. Зельнов. – М. : Наука, 1988. – 222 с.

43. Этнология : учеб. пособие для вузов / Т. С. Гузенкова [и др.] ; ред. Е. В. Миськова [и др.]. – М. : Академический Проект : Альма Матер, 2006. – 624 с. : ил.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. “Біосферна” і “соціосферна” концепції етносу.
2. Примордіалістські теорії етнічності.
3. Конструктивістські теорії етнічності.
4. Етнологічне світобачення та його роль у формуванні світогляду людини.
5. Вузлові проблеми етнологічного дослідження.
6. Методи і джерела етнології.
7. Етнологія і суміжні дисципліни.
8. Етап накопичення етнографічних матеріалів.
9. Становлення зарубіжної етнології.
10. Еволюціоністський напрям в етнології.
11. Дифузійоністський напрям в етнології.
12. Соціологічна школа в етнології.
13. Функціоналістський напрям в етнології.
14. Американська школа історичної етнології.
15. Етнопсихологічна школа в етнології.
16. Структуралізм і культурний релятивізм як етнологічні напрями.
17. Неоеволюціонізм і новітні концепції в етнології.
18. Основні етапи розвитку вітчизняної етнологічної науки.
19. Етнолінгвістична класифікація народів світу.
20. Класифікація народів світу за господарсько-культурними типами.
21. Географічна та ареальна класифікації народів світу.
22. Антропологічна класифікація народів світу.
23. Релігійна класифікація народів світу.
24. Проблеми походження корінного населення Австралії та Океанії.
25. Етнографічна характеристика аборигенів Австралії та о. Тасманії.
26. Народи Меланезії: господарство, матеріальна і духовна культура.
27. Полінезійці та особливості їх культури.
28. Народи Мікронезії.
29. Форми первісно-общинного ладу у народів Австралії та Океанії.

30. Сім'я і шлюб. Сімейна обрядовість і становище жінки у народів Австралії і Океанії.
31. Формування етнічної структури населення Західної Азії.
32. Духовна культура народів Передньої Азії. Вплив релігії та звичаєвого права на сімейні стосунки.
33. Проблема етногенезу народів Південної Азії.
34. Ранні і сучасні господарсько-культурні типи народів Південної Азії.
35. Матеріальна і духовна культура народів Південної Азії.
36. Етнографічна характеристика в'єтів, кхмерів, лао.
37. Етнолінгвістична класифікація народів Східної і Центральної Азії. Процеси формування корінного населення історико-етнографічної області.
38. Етногенез і етнічна історія народів Середньої Азії та Казахстану.
39. Традиційні господарсько-культурні типи народів Середньої Азії і Казахстану
40. Основні етапи заселення Сибіру. Етнолінгвістична класифікація корінних народів.
41. Релігійно-міфологічні вірування і культури народів Азії.
42. Писемна традиція народів Азії.
43. Походження корінного населення Америки.
44. Формування сучасного етнічного складу мешканців Америки.
45. Присвоюючі ГКТ корінних народів Америки: арктичні мисливці та рибалки, індіанці Північно-Західного узбережжя та Алеутських островів.
46. Присвоюючі ГКТ корінних народів Америки: збирачі та мисливці Каліфорнії, індіанці степових областей Північної та Південної Америки.
47. Особливості землеробського господарсько-культурного типу корінних народів Америки.
48. Держава ацтеків.
49. Держава майя.
50. Держава чибча-муїсків.
51. Держава інків.
52. Сучасний етнічний склад мешканців Африканського континенту.
53. Етногенез і етнічна історія народів Північної Африки.
54. Суспільні відносини і культура народів Північної Африки.
55. Соціальна організація і суспільні відносини народів Африки південніше Сахари.
56. Духовна культура африканських народів.
57. Мисливці та збирачі Африки.
58. Тваринницький виробничий тип господарювання африканських народів.
59. Землеробський виробничий тип господарювання африканських народів.

60. Етнічна історія кельтських народів Європи.
61. Етногенез і етнічна історія романських народів Європи.
62. Етнічна історія германських народів Європи.
63. Середземноморська історико-етнографічна область: господарство і матеріальна культура.
64. Атлантична історико-етнографічна область.
65. Народи Північно-скандинавської історико-етнографічної області.
66. Етнографічна характеристика Центральноєвропейської історико-етнографічної області.
67. Етнічна історія західних і південних слов'ян.
68. Матеріальна і духовна культура західних та південних слов'ян.
69. Господарство і матеріальна культура білорусів та росіян.
70. Народи Урало-Поволжя.
71. Етнографічна характеристика народів Прибалтики.
72. Народи півночі Східної Європи.
73. Етнічна історія народів Кавказу.
74. Особливості господарсько-культурного розвитку народів Кавказу.
75. Етнороз'єднавчі процеси.
76. Етнооб'єднавчі процеси.